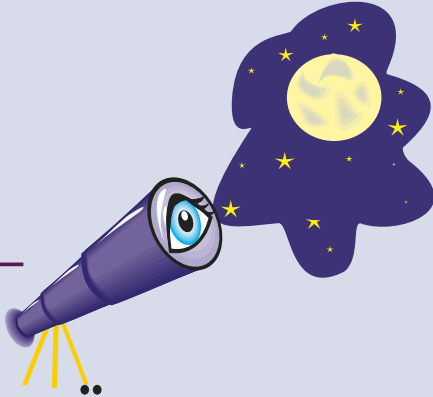

Gökyüzü

Alp Akoğlu

Avcı, Üçgen ve W

Kış gelince, gökyüzünün en görkemli takımyıldızı olan Orion (Avcı) gökyüzünde belirir. Takımyıldız, parlak yıldızları ve belirgin biçimiyle hemen dikkat çeker. Bu nedenle, gökyüzüne ara sıra da olsa bakan herkes bu takımyıldızı görmüştür. Ocak ayında, hava karadıktan hemen sonra, güneydoğu ufku üzerine baktığınızda, Avcı'nın bel kemerini simgeleyen sıralı üç yıldız dikey doğrultuda görebilirsiniz. Üçlünün soluna kalan iki parlak yıldız Avcı'nın omuzlarını, sağında kalan iki parlak yıldız da dizlerini simgeler. İlerleyen saatlerde, takımyıldız iyice yükseldiğinde, yıldızların yönü değişecek ve Avcı dik duruma gelecektir. Avcı'nın kılıcını oluşturan yıldızlar ve bu yıldızları çevreleyen Orion Bulutsusu (M42), uygun koşullarda çıplak gözle rahatça görülebilir. Yunan Mitolojisine göre, yıldızların çevresinde görülen bu silik parlama, kılıcın parlaklığıdır. Orion Bulutsusu bir dürbünün görüş alanını tümüyle doldurur. Bulutsuya bir teleskopla bakarsanız, merkezinde yer alan ve dört parlak yıldızdan oluşan, bulutsunun parlamasını sağlayan "Trapez" yıldızlarını görebilirsiniz. Ancak, bir teleskop, bulutsunun tümünü değil, yalnızca bir bölümünü gösterir.

Orion'un doğusunda yer alan iki parlak yıldız, Akyıldız (Sirius) ve Procyon'dur. Tüm gökyüzünün en parlak yıldızı olan Akyıldız ve Orion'un yıldızları, kış gökyüzündeki en parlak yıldızlardır. Akyıldız, Procyon ve Orion'daki kırmızı dev Betelgeuse, "Kış Üçgeni" olarak bilinen eşkenar üçgeni oluşturur. Bu şekil son derece belirgin olduğu için kış boyunca gökyüzünde kolayca bulunabilir. Bu üçgeni oluşturan yıldızlara Rigel ve Aldebaran'ı da ekleyince, dev bir W şekli oluşur.

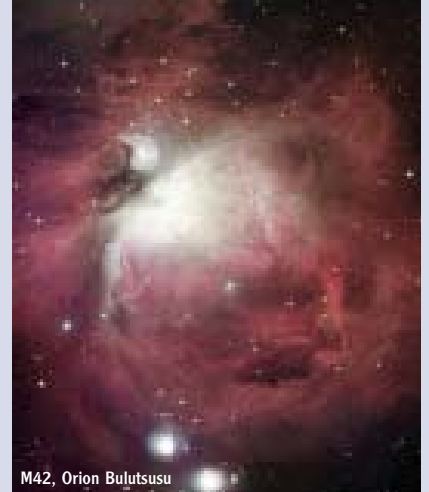
Gezegenler

Venüs, günbatımından sonra, kendini ilk gösteren gezegen. Bir süredir akşam gökyüzünde yer alan gezegen, her geçen gün biraz daha yükseliyor. -4 kadir parlaklıktaki Venüs, ayın başında 19:15'e kadar gözlenebilirken, ay sonunda 20:20'ye kadar gökyüzünde yer alacak. Venüs'ü gözlemek için, akşam Güneş battıktan bir süre sonra, güneybatı ufku üzerine bakmak gerekiyor.

Satürn, hava karardığında doğu ufku üzerinde bulunuyor. İkizler Takımyıldızı'nda yer alan ge-

zegen, 31 Aralık 2003'de karşıkonumdan geçtiğinden, Ocak ayında, bu yılın en yakın ve parlak durumunda. -0,4 kadirle parlayan gezegen, Ak-

yıldız (Sirius) dışındaki tüm yıldızlardan parlak. Satürn, halkalarının bizim bakış doğrultumuza göre en büyük açıyı yapması nedeniyle teleskoplu gözlemciler için de çok iyi bir hedef oluşturuyor.

Mars, bir süre önceki görkemini kaybettiği halde, akşamın ilk saatlerinde gözlem için iyi konumda bulunuyor. Gezegen, hava karardığında güney yönünde yer alıyor ve turuncu rengiyle, bu bölgede ilk dikkati çeken gökcismi olma özelliğini koruyor. Mars'ın parlaklığı 1 kadir civarında.

Jüpiter, Aslan Takımyıldızı'nda yer alıyor ve Satürn'ü yaklaşık 2,5 saat arayla izliyor. Ayın başında 10:30'da doğan gezegen, ay sonunda 8:30'da ufukta beliriyor. Yaklaşık -2,2 kadir parlaklıktaki gezegen, Ay'dan sonra gece gökyüzünün en parlak gökcismi. Çünkü, Jüpiter doğduğunda, ondan daha parlak olan Venüs batmış oluyor.

Merkür, ay boyunca sabah gökyüzünde yer alıyor. Gezegen, ayın başlarında ve sonlarında Güneş'e yakın görünür konumda olduğundan gözlenemeyecek. Merkür, ayın ortalarında en büyük uzanımında olacak ve bu sırada güneş doğmadan önce kısa bir süre için gözlenebilecek.

Ay, 7 Ocak'ta dolunay, 15 Ocak'ta sondördün, 21 Ocak'ta yeniay, 28 Ocak'ta ilkördün evrelerinden geçecek.

1 Ocak saat 22:00; 15 Ocak saat 21:00;
31 Ocak 20:00'de gökyüzünün genel görünüşü